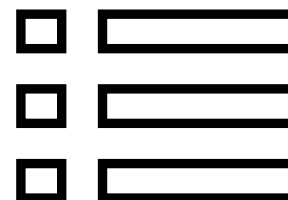
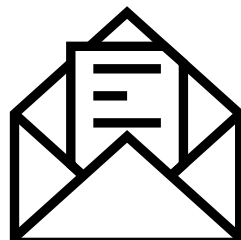

ŠILAINIŲ SODAI

KARINIO PAVELDO PRIĖMIMAS IR PRITAIKYMAS VIETOS BENDRUOMENĖS REIKMĖMS

KARINIO PAVELDO PRIĖMIMAS IR PRITAIKYMAS VIETOS BENDRUOMENĖS REIKMĖMS

Logotipo kūrėja Kotryna Ražinskaitė

Dokumentą parengė Evelina Šimkutė
ir Rūta Lukošūnaitė

Projekto „Šilainių Sodai“ Komanda:
Evelina Šimkutė
Rūta Lukošūnaitė
45 Sodininkai

2019 metų Gruodis
Šilainiai, Kaunas, Lietuva

PROJEKTO KOMANDOS ŽINUTĖ

Dirbant kartu su Kauno Tvirtovės Parku, stengiamės pritaikyti VIII forto teritoriją visuomenės poreikiams. Šiame pradžioje vystyti ir plėtoti veiklas, kurios skatina sveiką gyvenseną, fizinį aktyvumą ir bendruomenės užimtumą. Įkūrėme edukacinių lysvių erdvę su suoliuku ir pakeltomis lysvėmis, kur vyko įvairios dirbtuvės ir renginiai susiję su daržininkyste mieste. Įrengėme bendruomenės bibliotekėlę, sodų teritorijoje vyko edukacijos bei sutartinių vakarų bičių tema. Pradėta kurti edukacinę medingų augalų pievelę. Bendruomenės dirbtuvių metu susikalbėjome laukinius laiptus ir mobilius baldus. Po truputį tvarkoma aplinka tampa tvarkingesnė ir prieinamesnė. Džiaugiamės, jog pavyko suburti bendruomenę, besidominčią ir norinčią prisijungti skaičius sparčiai auga, todėl jau dabar planuojame, kaip kitais metais prasmingai įtraukti daugiau bendruomenės narių.

Kviečiame sekti mūsų veiklas Facebook paskyroje
www.facebook.com/silainiusodai/

TURINYS

Kauno tvirtovė, VIII Fortas ir Šilainiai.....	1
Sodininkystė Šilainiuose.....	2
Sodininkystės mieste pavyzdžiai.....	3
Šodininkystės mieste nauda.....	4
Šilainių sodų vizija 2019 metais.....	5
2019 metų apžvalga.....	6
2019 metų prisiminimai.....	7
Proceso planas 2019 metais.....	8
VIII Forto ir Šilainių Sodų nuotrauka iš viršaus....	9

KAUNO TVIRTOVĖ

Kauno tvirtovė – tai gynybinių įtvirtinimų sistema, pastatyta Kaune ir jo apylinkėse 1882–1915 metų laikotarpiu turėjusi apginti vakarinę Rusijos imperijos sieną. Kauno tvirtovės praeitis ir palikimas turi svarbų idėjinį, patriotinį ir ideologinį krūvį. Kaip ir visi militariniai paveldo objektai, jie tampa bloguoju paveldu, nes kelia asociacijas su karu, žūtimis, praradimais ir žmogiškosiomis tragedijomis. Yra manoma, kad tokio svetimo paveldo tvarkymas gali pasitarnauti formuojant naują, tolerantišką ir taikią Europos kultūrą. Vietinės bendruomenės, tvarkydamos tvirtovės užmezga su jomis emocinį ryšį. Tokiu būdu neigiamas ideologinis krūvis yra neutralizuojamas, objektai baigia savo karinę tarnybą ir tampa istorijos ir architektūros paminklais, istorinio ir kultūrinio paveldo dalimi.

Informacija iš „Kauno tvirtovės regioninis parkas 2016 koncepcija“

VIII FORTAS

1890 metais pradėti statyti Linkuvos gynybiniai įtvirtinimai, kurių pagrindą sudarė VIII fortas, vėliau įjungtas į modernią vientisą gynybinę sistemą. Šiuo metu VIII fortas apleistas, dėl drenažo gedimo didžiama jo apsemta. VIII Forto teritorijoje siekiama parko pobūdžio veikla. Tai Meno fortas. Šis fortas priskirtinas ekstensyvių fortų grupei, nenumatant didelių investicijų, tačiau nuolat vystant veiklą forto viduje ir prieigose: gali būti įrengti suoliukai ir estrada vetinės bendruomenės veikloms, o visuomeninė forto įgula galėtų turėti patalpas forto kareivinėse, padarant atskirą įėjimą iš kaponieriaus pusės. Nelegalūs daržai iš principo nekenkia fortui, tačiau turi būti įteisinti, juose galėtų būti draudžiama pastatų statyba ir aukštaūgių medžių kultivacija, o egzistuojantys takai iš šiaurės pusės turėtų būti įrengti patogiai.

Informacija iš „Kauno tvirtovės regioninis parkas 2016 koncepcija“

ŠILAINIAI

Pradėti statyti 1984 m Šilainiai – naujausias ir didžiausias mikrorajonas Kauno mieste. Šiame rajone dominuoja daugiabučiai blokiniai namai, čia gyvena apie 50 tūkstančių žmonių. Rajonas vadinamas „miegamuoju“, jame trūksta sutvarkytų visuomeninės paskirties, bendruomeninių erdvių. Apleistos Sargėnų dvaro, Veršvo kraštovaizdžio draustinio teritorijos, 2018 m. tvarkomas Santarvės parkas, vienintelė nekomercinė bendruomenės susibūrimo vieta – Kauno miesto savivaldybės Vinco Kudirkos viešoji biblioteka, Šilainių filialas.

Tuo tarpu Šilainiuose aktyviai veikia senjorų bendruomenės – vyksta tradicinių švenčių minėjimai, susitikimai, vakaronės. Nuo 2015 m. rajone yra vykdoma „Šilainiai Project“ – kūrybinė iniciatyva, kurioje daugiausia dėmesio skiriama aktyviam skirtingų bendruomenės grupių būrimui naudojant įvairius kūrybinius procesus – rengiant kraštotyrimus pasivaikščiojimus, fotografijas dirbtuves, parodas, menininkų rezidencijas, pokalbius ir renginius netradicinėse vietose.

SODININKYSTĖ ŠILAINIUOSE

Namaža dalis gyventojų į Šilainius atsikėlė iš mažesnių miestelių, kuriuose sodininkystė yra neatsiejama gyvenimo dalis. Gyvenant daugiabutyje to labai trūko. Naujakuriai pastebėjo VIII Forto teritoriją, kuri yra netoli Baltijos g. daugiabučių. Teritorija buvo itin apleista, apaugusi krūmais ir sasnovskio barsčiais. Naujakuriai šią teritoriją ėmė tvarkyti, pasodino ažuolų bei vaismedžių, ėmė kurti Šilainių bendruomenės sodai. 1999 m. visas forto užnugaris buvo pilnas sodininkų auginančių daržoves, vaisius bei uogas savo šeimoms. Susiformavo glaudi bendruomenė, buvo švenčiamos tradicinės šventės.

Bėgant metams daugelis sodininkų pasiekė pensijinį amžių ir sodininkystė jiems tapo kone vieninteliu užsiėmimu šiltuoju metų laiku. Padaugėjus vagysčių skaičiui, sodininkai pradėjo jaustis nesaugiai. Dalis sodininkų nebegalėjo tęsti sodininkystės dėl pablogėjusios sveikatos. 2018 metų pavasarį norėta sodininkus išskeldinti. Vasaros metu buvo padegti šilnamiai. Sodininkai jaučiasi įbauginti, tačiau jiems ši vieta yra brangi ir jie nori tęsti sodininkystę nepaisant fakto, kad VIII Forto vizija nėra aiški.

2018 m. rudenį bendradarbiaujant VšĮ "Kauno virtovės parkas", Asociacijos "Kauno Tvirtovė" VIII Forto įgulai, Šilainių senjorų sodininkų bendruomenei, Šilainių seniūnui Jonui Marcinkui ir "Šilainiai Project" pradėtas darbas formuojant ilgalaikę VIII Forto ir sodų ateities viziją, vyksta susitikimai su sodininkais, užrašoma sodų istorija, ruošiami planai norint išsaugoti ir palaikyti bendruomenės sodus Kauno VIII forte.

1900 - Pastačius VIII Fortą jo apylinkėse dominavo žemdirbystė ir pavieniai namai.

1984 - Pradėjus statyti Šilainius dirbamos žemės plotai ėmė mažėti tačiau augant gyventojų skaičiui žmonės pradėjo sodininkauti VIII Forto teritorijoje taip išlaikydami ryšį su gamta ir maistu.

2018 - Sodininkystė VIII Forto teritorijoje išgyveno krizę dėl neefektyvios informacijos sklaidos bei bendravimo ir vieningos vizijos stokos.

„Sodininkauju, nes tai sveikata, mankšta. Malonu pasidžiaugti savo užaugintomis daržovėmis.“
Teresė, 67 m.

„Myliu žemę. Kai šilta, kasdien būnu apie keturias valandas. Grynas oras. Ten pasiilsiu, atsigaunu. Soduose aš prasiilginu gyvenimą.“
Senjorė Ona – Zita

„Čia galiu pabūti gamtoje, paklausyti kaip čiulba paukščiai, žydi obelys, slyvos, padėsėdėt, pailsėt ant žolės, pabendraut su "kolegom" daržininkais.“
Ona, 71 m.

Baterijos Urbanistinė Ferma / Niujorkas / USA

„The Battery“ (Baterija) – tai viešasis parkas užimantis 10 hektarų teritoriją pietinėje Manheteno salos krantinėje Niujorko mieste. Parkas ir aplinkinės teritorijos yra pavadintos artilerijos baterijų vardu, kurios čia stovėjo, kad apsaugotų gyvenvietę įsikūrusią už jų. Baterijos Urbanistinė Ferma yra edukacinė ferma, kurioje Niujorko miesto moksleiviai, gyventojai ir lankytojai gali susipažinti su tvaria sodininkystėje, mėgautis organiškai užaugintu bei šviežiu maistu ir praplėsti žinias aplinkosaugos srityje. 2011 metais ši ferma buvo įkurta atsižvelgusi į 8 moksleivių prašymą sukurti daržovių sodą. Šis sodininkystės projektas dabar kasmet įtraukia virš 5000 moksleivių iš daugiau kaip 100 mokyklų. Šiame projekte taip pat dalyvauja daugybė savanorių, kurie kasmet užaugina tūkstančius kilogramų daržovių, vaisių, žolelių, grūdų ir gėlių.

<http://thebattery.org/destinations/urban-farm/>

Lasnaide Vejos Sodas / Talinas / Estija

Lasnaide asociacija buria žmones, kurie nori aktyviai prisidėti prie savo gyvenamosios vietos ir aplinkinių gražinimo bei gerinimo. Organizacija siekia kurti aukštos kokybės į žmogų orientuotas gyvenamąsias erdves. Vėjos sodas (Originalus pavadinimas: Laagna aed) tai vienas iš asociacijos projektų skatinantis sodininkystę miesto erdvėse ypač vėjose prie daugiabučių.

<https://lasnaidee.ee/laagna-aed/>

Aleksandrijos Atvirasis Sodas / Tartu / Estija

Aleksandrijos atvirasis sodas (Originalus pavadinimas: Aleksandri Avatud Aed) yra pavyzdys, kad galima ekonomiškai ir bendruomeniškai valdyti miestą. Tai jau antras panašus projektas vykdytas šiame mieste. Pirmasis projektas tai Vaško bendruomenės sodas (Originalus pavadinimas: Vaksali kogukonna aed), kurio tikslas buvo parodyti, jog net ir per trumpą panaudojimo laiką apleista erdvė gali tapti bendruomenės gyvenimo centru. Organizatorių tikslas yra įkurti kuo daugiau tokių sodų visame Tartu mieste.

<https://www.facebook.com/AleksandriAvatudAed/>

SODININKYSTĖ NAUDINGA ŽMOGUI

MAISTAS: Šviežias, sezoniškas, organiškas, maistingas.

ĮPROČIAI: Maisto pasirinkimas pagal sezoniškumą, patobulinti mitybos įpročiai, judėjimas lauke.

SVEIKATA: Sumažinta nutukimo ir su nutukimu susijusių ligų rizika, kraujospūdžio mažinimas dėl buvimo lauke, fizinė sveikata, streso mažinimas, psichinė sveikata, gamtos terapija, laisvės ir laimės jausmo didinimas.

BENDRUOMENIŠKUMAS: Jautimasis dalimi bendruomenės, nusikalstamumo prevencija, užimtumo didinimas visoms skirtingo amžiaus ir socialinėms grupėms.

EKONOMIKA: Savo maisto auginimas taupo namų ūkio išlaidas, dėl geresnės sveikatos mažėja išlaidos vaistams ir medicininei priežiūrai, nemokama gamtos terapija, nemokama edukacija.

EDUKACIJA: nauji įgūdžiai, pagerinta koncentracija, plečiamos žinios apie maistą, gamtą ir žmogaus poveikį aplinkai, planavimo, problemų sprendimo, sąmoningumo ir kūrybiškumo ugdymas.

SODININKYSTĖ NAUDINGA MIESTUI

MIESTO ŪKIS: Mažinamas išvežamų atliekų kiekis dėl kompostavimo ir naudojamas žymiai mažesnis pakuočių kiekis, neteisėto šiukšlinimo mažinimas.

SAUGUMAS: Mažinamas nusikaltimų skaičius, užtikrinta saugi aplinka, skatina žmonių bendravimą taip mažinama socialinė atskirtis.

MIESTO TURTAS: Efektyvus žemės panaudojimas, keliama turto vertė.

SOCIALINIAI REIKALAI: Teritorijų tvarkymas mažina alkoholio ir narkotikų vartojimą, kuriama pasirinkimų įvairovė laisvo laiko praleidimui, didinamas žmonių matomumas ir tarpusavio ryšių užmezgimo galimybės.

MIESTO DARNUMAS: Mažinamas šilumos salos efektas, lėtinamas vandens nutekėjimas, dirvožemio rehabilitacija, didinamas maisto sistemos atsparumas.

EKONOMIKA: Smulkaus verslo inkubatorius stimuliuojantis vietinę ekonomiką.

ŠVIETIMAS, KULTŪRA IR SPORTAS: Kuriama nauja erdvė įvairiems renginiams ir programoms.

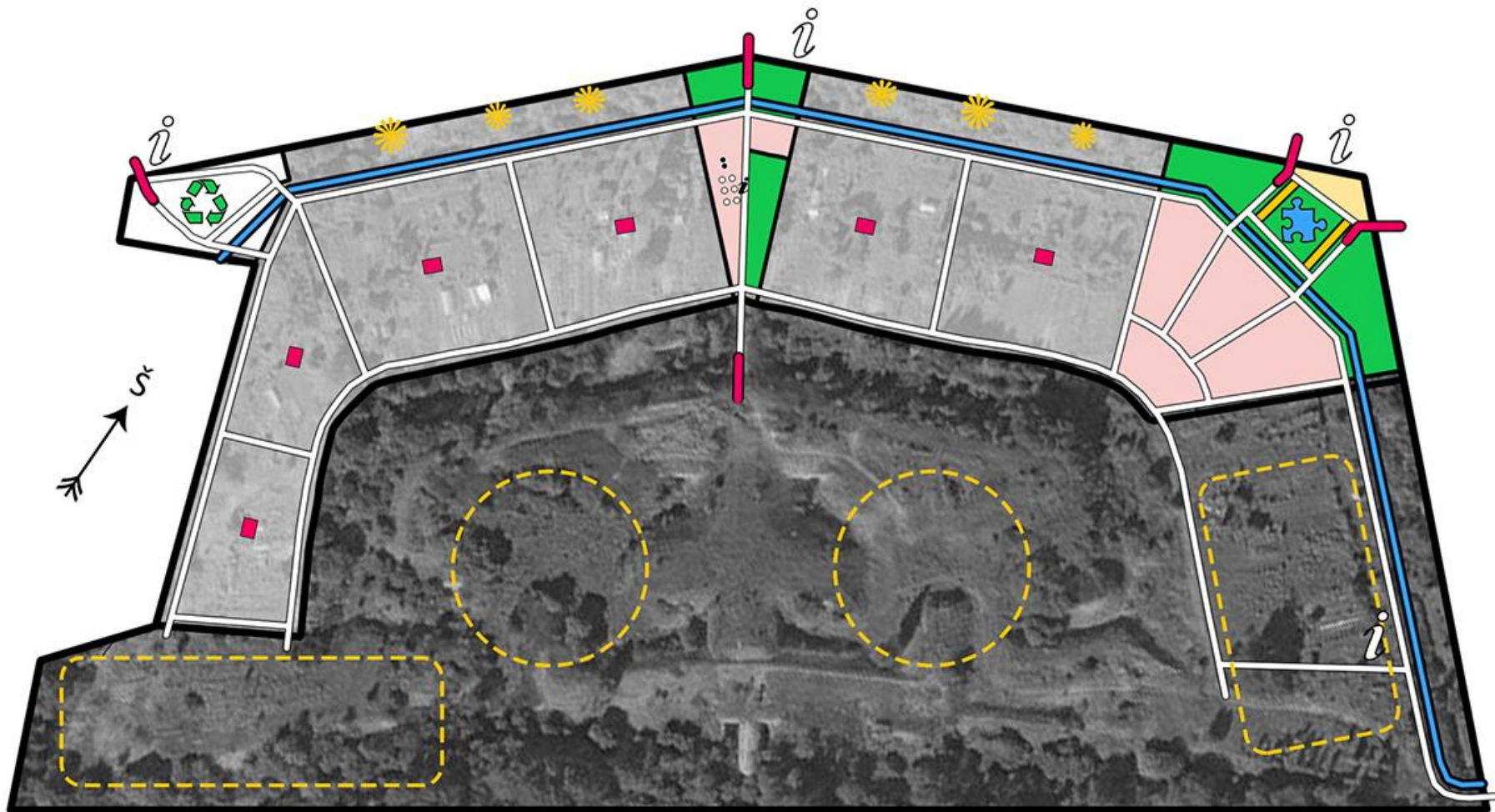
SODININKYSTĖ NAUDINGA PASAULIUI

Jungtinių Tautų **Darnaus vystymosi tikslai:**

1. Panaikinti skurdą
2. Panaikinti badą
3. Gera sveikata ir gerovė
4. Kokybiškas išsilavinimas
5. Lyčių lygybė
6. Švarus vanduo ir higiena
7. Prieinama ir švari energija
8. Deramas darbas ir ekonominis augimas
9. Pramonė, inovacijos ir infrastruktūra
10. Sumažinti nelygybę
11. Darnūs miestai ir bendruomenės
12. Atsakingas vartojimas ir gamyba
13. Sušvelninti klimato kaitos poveikį
14. Gyvybė vandenyse
15. Gyvybė žemėje
16. Taika ir teisingumas, stiprios institucijos
17. Partnerystė įgyvendinant tikslus

Sodininkytės naudingumas yra labai kompleksiškas ir įvairus, todėl tikime, jog atsakingai valdomas procesas prisidės įgyvendinant visus Jungtinių Tautų Darnaus vystymosi tikslus.

ŠILAINIŲ SODŲ VIZIJA 2019 METAIS

TAKELIAI
 LAIPTAI
 ČIUOŽYKLOS
 KANALAS

INFORMACINĖS LENTOS
 SODŲ BRANDUOLIUKAI (1)
 ŠEIMOS ZONA
 EDUKACINĖS LYSVĖS

"BIČIŲ ROJUS"
 RŪŠIAVIMO TAŠKAS (2)
 KOMPOSTO DĖŽĖS

POILSIO ZONOS
 SOCIALINIO VERSLO ZONA
 EDUKACINĖS ZONOS
 RENGINIŲ ZONOS

(1) - Kiekvienoje sodų zonoje bus įrengtos įrankių saugojimo dėžės ir prieglobstis nuo lietaus bei karštos saulės.
 (2) - Čia bus skatinama nešti sodininkams nebereikalingas medžiagas bei įrankius. Teritorija ir sunešti lobiai bus nuolat peržiūrimi, tvarkomi ir greitai panaudojami.

2019 METŲ APŽVALGA

KOMANDA

Evelina Šimkutė

Projekto koordinatė, šilainiškė, inicijuojanti edukacines ir kultūrinės veiklas bei komunikuojanti sodų kasdienės istorijas. Evelina palaiko nuolatinį bendradarbiavimą su projekto partneriais.

Rūta Lukošūnaitė

Architektūros technologė, dizainerė ir darnaus vystymosi specialistė, šiuo metu gyvenanti Švedijoje. Rūta padeda vystyti sodų veiklos strategiją bei planuoja ir projektuoja edukacinių lysvių erdves.

689

Savanoriško darbo valandos

54 VEIKLOS

22

Sodų teritorijoje įvyko įvairios visiems atviros veiklos: edukacijos, dirbtuvės, ekskursijos, talkos bei kultūriniai renginiai.

23

Projekto tikslams įgyvendinti vykdėme uždaras/vidines projekto veiklas: susitikimai, pristatymai, konsultacijos.

7

Projekto pristatymai visuomenei renginiuose Kaune ir Vilniuje.

2

Įvykdėme pilotines išvažiuojamąsias edukacijas.

613 DALYVIŲ

8

Edukacinių lysvių dalyviai.

45

Šilainiškiai miesto sodininkai.

560

Atviruose renginiuose dalyvavo virš 560 žmonių.

Dalyvių amžius nuo 2 iki 82 metų.

343 APIE MUS

8

Straipsniai

1

Televizijos reportažas

1

Radiojo reportažas

333

Socialiniuose tinkluose mus seka 333 žmonės

PARTNERIAI

KAUNO
TVIRTOVĖS
PARKAS

BENDRAMINČIAI

LASNA!DEE

Cool Ūkis

Šį sezoną mus dalinai finansavo:
81% Lietuvos Kultūros Taryba
19% Projektas "Darni Europa visiems"

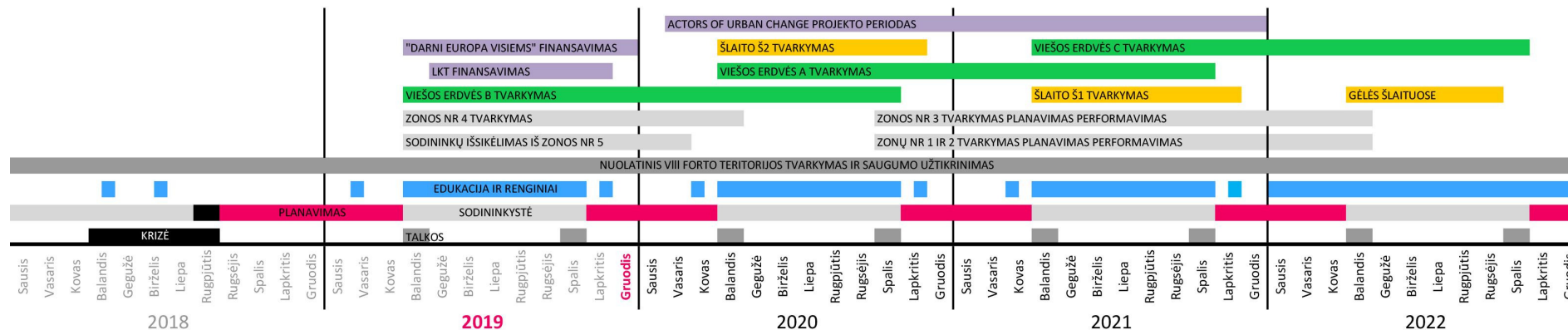
Metų pabaigoje buvome atrinkti dalyvauti "Actors of Urban Change" 2020-2021 programoje.

Šilainių sodai - tai darnios sodininkystės vieta Kauno Tvirtovės parko VIII forto slėnyje.
Čia gera kartu auginti maistą, dalintis žiniomis ir puoselėti sveikatą.

PROCESO PLANAS 2019 METAIS

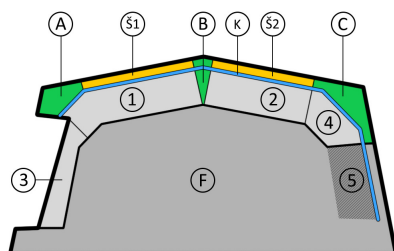
- Bendradarbiavimo pradžia.
- Komandos narių paieška.
- Sodininkų įtraukimas.
- Sodų istorijos užrašymas.
- Susitikimai su sodininkais.
- Pokalbiai su sodininkais.
- Sodininkystės poreikio užfiksavimas.
- Bendravimas su VIII Forto įgula ir Kauno Tvirtovės parku.
- Egzistuojančios informacijos rinkimas.
- Problemų identifikacija.
- Tikslų išsikėlimas.
- Interesų koordinavimas.
- Pirmieji sodų matavimai.
- Egzistuojančių sodininkų sąrašo sudarymo pradžia.
- Idėjų rinkimas.
- Pirmasis preliminarus planas.
- Preliminarus proceso eigos planas.
- Plano ir proceso eigos pristatymas.

- 2019 metų proceso detalizavimas.
- 2019 metų valymo darbų planavimas ir aptarimas.
- Tęjami sodų matavimai ir sodininkų sąrašo pildymas.
- Dirbtuvės: Sodukų dydžiai.
- Tyrimas: Sodukų dydžiai.
- Dirbtuvės: Sodų taisyklės.
- Tyrimas: Sodų taisyklės.
- DAROM 2019 plano sudarymas ir patvirtinimas.
- Sodų taisyklių tvirtinimas.
- Sodų dydžių tvirtinimas.
- Balandžio 6d. Susitikimas bibliotekoje.
- DAROM 2019
- Projekto "Edukacinės lydvės" pradžia.
- Pastatytos 6 edukacinės lydvės.
- Vykdoma sodininkystė.
- Tarptautinis bendradarbiavimas.
- Projektas "Šilainių Bitės"
- Sodininkų kėlimasis iš zonos Nr 5.
- Šiltnamių išardymo darbų pradžia.
- Laiptų tvarkymas.
- Partnerių paieška.
- Finansavimo paraiškų teikimas.
- Metų analizė.
- 2019 metų analize pagrįsti plano ir proceso keitimai.
- Pasiruošimas naujų narių priėmimui.

- 1 ir 2 zonų planavimas.
- Edukacinių lydvės plėtra.
- Naujų narių įtraukimas į edukacinių lydvės veiklas.
- Projekto "Actors of Urban Change" pradžia.
- DAROM 2020
- Pažintiniai renginiai.
- Didelis koncentravimasis į šlaitų tvarkymą.
- Laiptų tvarkymas ir ilgalaikio sprendimo paieška.
- Rampų idėjos analizavimas.
- Viešųjų erdvių A, B ir C detalus planavimas.
- Kanalo ir vandens sistemos prieinamumas.
- Partnerių paieška.
- Bendradarbiavimo su universitetais galimybių paieška.
- Finansavimo paraiškų teikimas.
- Metų analizė.

- 2020 metų analize pagrįsti plano ir proceso keitimai.
- Parama sodininkams.
- Projekto viešinimas.
- Edukacinės programos plėtra į 4 zoną.
- Visos teritorijos tvarkymas ir priežiūra.
- Viešųjų erdvių tobulinimas.
- Šlaitų transformacija į bičių rojų.
- Bitininkystės projekto pradžia.
- Kultūriniai renginiai.
- Projekto veiklos analizė.
- Pasiruošimas 2022 metų veikloms.

- Tęsiama visa 2019 - 2021 metais sėkmingai vykdyta veikla.
- Projekto įsitvirtinimo metai.
- Projekto viešinimas ir populiarinimas.
- Įtraukiančių renginių organizavimas.
- Intensyvi edukacinė programa.
- Socialinio verslo plėtra.
- Konferencija apie miestų sodininkystę ir jos naudą.
- Lapkričio mėnesį organizuoti susitikimus su sodininkų grupėmis ir rinkti informaciją kaip intensyvi kultūrinė veikla ir renginių gausa veikia sodininkystę ir sodų teritorijos kokybę bei atmosferą.
- Tollimesnių veiklų planavimas ir pasiruošimas naujam periodui, kuriame didelis dėmesys bus kreipiamas į socialinio verslumo ugdymą.

VIII Fortas ir Šilainių Sodai 2019 m. Nuotrauka: 360 Lietuva

**ŠILAINIŲ
SODAI**

KARINIO PAVELDO PRIĖMIMAS
IR PRITAIKYMAS VIETOS
BENDRUOMENĖS REIKMĖMS

www.facebook.com/silainiusodai
#silainiusodai
#silainiaigardens

2019 metų Gruodis
Šilainiai, Kaunas, Lietuva